

uznik čak postaje i trener B reprezentacije Jugoslavije, što je nagovještavalo da je postigao potpunu rehabilitaciju, ali to je potrajalo još samo izvjesno vrijeme.

Kao priznati nogometni strateg sljedeći izazov pronalazi u Osijeku i preuzima treniranje tamošnjeg i tadašnjeg NK Proletera, kasnije NK Osijek. To će mu nažalost biti i posljednja stanica u trenerskoj karijeri u bivšoj državi. Već u sezoni 1955/56 izbija afera "Krnena lisica" u kojoj je klub optužen za podmićivanje sudaca Rončevića, Vlajkovića i Zečevića i kršenje amaterskih načela te postojanje crnog fonda. Hügl je dakako bio prvi na udaru i optužen je za umiješanost u tu aferu, pa je proveo dva mjeseca u istražnom zatvoru. Predsjednik Proletera tada je bio Ivan Špika koji je u mladosti igrao nogomet u osječkoj Olimpiji, a obnašao je funkciju generalnog direktora IPK Osijek. Špika je također bio pod sumnjom i uskoro je morao odstupiti s mjesta predsjednika kluba. No, prije toga se pobrinio za svog trenera, kojeg je veoma cijenio, i uspio mu je iznuditi putovnicu uz uvjet da mora napustiti zemlju, što je Hügl i učinio. U rujnu 1956., jedan od ponajboljih igrača svog vremena i uspješni nogometni trener Bernard Hügl napustio je zauvijek Hrvatsku...

No njegovo trenersko umijeće je ostalo na cijeni i već po dolasku u Njemačku, odmah je uvršten u stručni stožer reprezentacije SR Njemačke i stavljen na raspolaganje izborniku Seppu Herbergeru. Nakon izvjesnog vremena odlazi u Stuttgart i preuzima treniranje momčadi Stuttgart Kickers. Potom je bio trener u Heilbronn, gdje se razbolio i prestao aktivnom djelatnošću.

Umro je u 74. godini, 10. travnja 1982. i pokopan na gradskom groblju u Heilbronn, šestom po veličini gradu njemačke savezne pokrajine Baden-Württemberg (usput, grad se nalazi sjeverozapadno od Stuttgarta na rijeci Neckar, a posebno je poznat kao grad vina i vinove loze, koja se u okolici grada uzgaja na ukupno 514 hektara).

Bernard Hügl u hrvatskim nogometnim antologijama više se pojavljuje na fotografijama nego što se o njemu pisalo, što znači da ga se u onom najaktivnijem razdoblju športske publicistike, kao nepodobnog, dobrim dijelom prešućivalo. No, upravo fotografije govore i svjedoče koliko je bio važan igrač za tadašnji Gradanski i reprezentaciju. I on je, kao i brojni drugi nogometaši i športaši, bio prepušten zaboravu i prošlosti, ali svjedočanstva su ipak ostala i Hügl je našao svoje zasluženno mjesto u nogometnoj povijesti.

LITERATURA

AA. VV. Nogometni leksikon, Laksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb 2004.

AA. VV. Enciklopedija jugoslavenskog nogometa, ur. Mladen Delić, Zagreb.

AA. VV. Sportska publicistika u Hrvatskoj, ur. Vera Mudri-Škunca, Zagreb, 1987.

Fredi Kramer, Monografija Croatia – nogometni klub, Zagreb 1999.

dr. Jerko Šimić, Vlastita naklada, Zagreb 1973.

materijali Hrvatskog športskog muzeja

Burni dani hrvatskog športskog novinarstva

Piše: Mr. sc. DARKO DRAŽENović

Prije 20 godina, hrvatski su športski novinari na kongresu AIPS-a u Budimpešti, postali članovi Međunarodne udruge športskih novinara (Associaton Internationale de la Presse Sportive). Ovo je sjećanje svjedoka na to burno vrijeme...

Hrvatski športsko-novinarski brod uplovio je u međunarodnu strukovnu luku prije 20 godina. U Budimpešti su hrvatski športski novinari 30. travnja 1992. godine, na 55. kongresu AIPS-a, postali članovima Međunarodne udruge sportskih novinara, odnosno *Associaton Internationale de la Presse Sportive* (AIPS), čak prije negoli je Hrvatsko novinarsko društvo (HND) postalo članom Međunarodne novinarske organizacije (FIJ), što se zbilo na kongresu od 5. do 8. studenoga 1992. u Bruxellesu.

Zbog čega je bilo važno postati članicom AIPS-a i kakvo je uopće značenje te institucije?

Hoteći biti medijskim pionirima u promjenama nastalim agresijom hrvatskih Srba, Srbije i Jugoslavenske narodne armije na Hrvatsku 1991. godine, hrvatski športski novinari prepoznali su trenutak nemogućnosti daljnjeg djelovanja na jugoslavenskoj razini. Jer, Jugoslavija se raspa(da)la, pa stoga ništa jugoslavensko nije moglo opstati. Uostalom, Sekcija

sportskih novinara ni do tada nije bila uvažavana po mjeri svojih zasluga i za jugoslavensko športsko novinarstvo.

Odlazak Sekcije sportskih novinara Hrvatske iz USNJ

Dakle, zašto je hrvatsko športsko novinarstvo, odnosno, Sekcija sportskih novinara Hrvatske, "otišlo" iz Udruženja sportskih novinara Jugoslavije (USNJ), nije naravno sporno. Paradoks je donekle u tome da je hrvatska športsko-novinarska sekcija praktički zasnovala Udruženje sportskih novinara Jugoslavije (USNJ). Bila je prva sekcija sportskih novinara u Jugoslaviji (Sekcija sportskih novinara Hrvatske, osnovana je 1949., prvi predsjednik Miroslav Habunek; ostale su republike kasnile: Slovenija je osnovala sekciju tek deset godina kasnije, 1959., Bosna i Hercegovina 1960., Srbija tek 1964., Crna Gora 1965., Vojvodina 1966., Kosovo 1968., Makedonija 1970.).

Da bi, po ustaljenoj povijesnoj matrici, gotovo sve, u športskom smislu, začeto u Zagrebu bilo rođeno u Beogradu. O čemu je mnogo pisano, premda jamačno nedostatno.

Recimo, Sekcija sportskih novinara Hrvatske osnovana je u Zagrebu 1949., dvije republičke sekcije (Slovenija i BiH) desetljeće nakon toga, a srbijanska je utemeljena tek 15 godina nakon hrvatske.

Pa ipak, u godini osnutka Sekcije sportskih novinara Srbije, osnovana je odmah i Skupština savezne sekcije, kasnije nazvana Udruženje sportskih novinara Jugoslavije. Predsjednikom je postao Radivoje Marković (Radio Beograd), a potpredsjednikom Miroslav Habunek (Sportske novosti), premda je vizijom i djelovanjem Habunek bio desetljeće i pol ispred svojega, inače uglednoga, beogradskoga kolege. Sjedište je, naravno, smješteno u Beograd, a

ne u Zagreb, Ljublanu ili Sarajevo.

Što se pak tiče vizionarstva, hrvatski i naglašeno jugoslavenski, novinarski doajen (u tiskanim medijima, radijski i televizijskim) Hrvoje Macanović još je 1933. godine zagovarao osnivanje športsko-novinarske institucije "jer u svijetu već postoji AIPS".

Koliko je 1991. bilo teško izići iz USNJ-a, još je teže bilo ući u AIPS i dobiti sva prava koja iz članstva proizlaze...

Povijesni i politički kontekst osamostaljenja hrvatskih športskih novinara

Dramaturgiju izlaska Sekcije sportskih novinara Hrvatske iz Udruženja sportskih novinara Jugoslavije i ulaska u AIPS prije dva desetljeća, teško mogu pojmiti mladi novinari i medijski konzumenti, neki tek rođeni tih godina. Još teže mogu se uživjeti u tadašnje političke prilike - bio je, jednostavno, rat! - u kojima ne da nisu tekli med i mlijeko, nego je bilo pitanje tko će sačuvati posao (nije se moglo s posvemašnjom sigurnošću znati tko će u tom ratu pobijediti) ili, čak, u najgorem scenariju, tko će uopće preživjeti.

Da bi se, bar donekle, shvatilo okolnosti, jamačno je dostatno reći da je u tim kriznim, doslovce ratnim, vremenima HDSN organizirao utakmicu vrhunskih hrvatskih košarkaša u Čakovcu, naravno, u humanitarne svrhe. A predsjednik HDSN, dakle, organizatora, jedva jedvice dobio je u posljednji čas dopuštenje za izlazak iz Zagreba i kratkotrajni boravak u Čakovcu...

Sve spomenuto bilo je nužno za oslikavanje vremena u kojemu je jedna od športsko-novinarskih sekcija bivše Jugoslavije predviđjela događanja i odlučila se za rješenja. Prije negoli ostali novinarski kolege ili mnoge ostale institucije...



Prvi red zdesna: Zvone Mornar, Zlatko Mačević, Ervin Ico Kerhin, Vilko Luncer, Mladen Delić, Davorin Bošnjak, Milka Babović
Drugi red zdesna: Slavo Svoboda, Žarko Susić, Rudi Stipković, Radiša Mladenović i Ante Škrtić

I tako je ušla u - AIPS. Ali, to nije bilo lako, naprotiv...

Izlazak Sekcije sportskih novinara Hrvatske iz Udruženja sportskih novinara Jugoslavije izazvao je željene, ali i neželjene učinke. Željeni učinak svakako je bio upozorenje na prijeteću opasnost s istoka za šport, i ne samo šport, na nemogućnost da se hrvatski športaši natječu sa športašima iz sredina odakle se potiče, priprema i već vodi rat, te shvaćanje da novinarsko djelovanje u takvim okolnostima ne bi bilo ni politički oportuno, ni novinarski etično, ni ljudski moralno.

Nakon dvaju sastanaka održanih na inicijativu športske rubrike Večernjeg lista (2. i 8. kolovoza 1991.) donesena je Izjava, u kojoj je, među ostalim, zapisano:

“Dok traje rat u Hrvatskoj, sudionici sastanka u svom će se radu voditi dogovorom da ne propagiraju natjecanja u ligama u kojima ne sudjeluju predstavnici Hrvatske. Isto će se odnositi i spram jugoslavenskih reprezentacija koje to, bez hrvatskih sportaša, više ne mogu biti...”

Neki se mediji nisu odmah priklonili Izjavi, jer još su vjerovali u mogućnost opstanka Jugoslavije, stoga i jugoslavenskih liga, pa onda i u korist izvješćivanja o njima. No, ubrzo su shvatili zabludu...

Na idućem sastanku donesena je Odluka u kojoj je najvažnija točka glasila:

“Predlaže se Sekciji sportskih novinara Hrvatske da istupi iz Udruženja sportskih novinara Jugoslavije i da usporedno pokrene inicijativu za primanje u AIPS...”

U Beogradu “izgubljeni” hrvatski akreditivi za Olimpijske igre

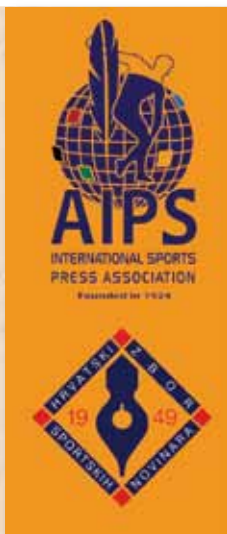
Tada se vodstvo hrvatskoga športskoga novinarstva i inicijatora promjena sučelilo s neželjenim posljedicama.

Tjedan dana kasnije, već 13. kolovoza 1991., oglasio se Savez za fizičku kulturu Jugoslavije (SFKJ) sa Stavovima uperenim Savezu za fizičku kulturu Hrvatske (SFKH), istomišljenikom Sekcije sportskih novinara Hrvatske, a u posebnom odjeljku i prema hrvatskim športskim novinarima i inicijatorima promjena. U njemu je stajalo:

“Novinari iz Hrvatske žele istupiti iz Udruženja sportskih novinara Jugoslavije. Zbog toga će njihove akreditacije za predstojeće Olimpijske igre biti povučene...”

Hrvatska je, bar u nekim športovima, dobila priliku sudjelovati na idućim Olimpijskim igrama (u međuvremenu osnovan je Hrvatski olimpijski odbor (HOO), čiji je suosnivač bio HDSN), ali što se izvješćivanja tiče vladala je, dakle, potpuna neizvjesnost, gotovo rezignacija. Jer, medijski odjek rezultata i uopće nastupa hrvatskih olimpijaca u Albertvilleu (zimi) i Barceloni (ljeti), oslonjeni samo na inozemne agencije, bio bi, blago rečeno, skroman. Sa športskog, novinarskog, pa i političkog motrišta.

A akreditivi za obje Olimpijske igre bili su u Beogradu, u kancelariji Udruženja sportskih novinara Jugoslavije. Bilo



je već proljeće 1992. godine, a niti jedan akreditiv još nije dospio u Hrvatsku. A sve u skladu sa Stavovima, koje je potpisao tadašnji predsjednik SFKJ Tome Drakulevski.

Jedina nada da se dođe do akreditiva bila je ulazak u AIPS, pa onda njegovo možebitno posredovanje...

I onda se dogodila Budimpešta i 55. kongres AIPS-a. I ulazak Hrvatske u AIPS, dugo snivana želja, jedva moguća da bi bila usklađena s pravilima te institucije. Ipak, dogodilo se.

Kako?

Zacijelo su tadašnje političke prilike u Europi (rušenje Berlinskoga zida, raspad SSSR-a, pad komunizma, osamostaljenja mnogih država u Europi, pa i nekih južnoslavenskih...) bile od utjecaja na zbivanja u Budimpešti. Napokon, Mađarska

je, kao država, u tom procesu sudjelovala i bilo je prirodno očekivati njezin doprinos ili bar empatiju spram Hrvatske.

Međutim, Mađarska je bila samo domaćin kongresa, a glasački listići bili su i u rukama nekih delegata iz zemalja potencijalno nesklonih kandidatima. Međutim, Englez, predsjednik AIPS-a, Frank Taylor, družio se s hrvatskom delegacijom (Darko Draženović, predsjednik; Žarko Susić, dopredsjednik) i više negoli je bilo očekivano, pokazujući da aktualni šport i novinarstvo mogu nadjačati davne političke prijepore.

Time se istodobno ne može dovesti u pitanje mađarska potpora. Jesu li dobri medijatori bili glavni tajnik AIPS-a Istvan Gyulai i Jenő Boskócs, predsjednik mađarske športsko-novinarske organizacije i predsjednik Organizacijskog odbora 55. kongresa, neporecivo vrlo utjecajan član AIPS-a (podrijetlom bunjevački Hrvat, premda, nažalost, nismo uspjeli prozboriti ni jedne hrvatske riječi, sve ih je zaboravio, ako ih je ikada i znao), teško je reći, ali da su nam Mađari iskazali velike simpatije, to je nedvojbeno.

Uglavnom iskazana je empatija ne samo spram hrvatskih novinara, nego i za novinare iz još 12 zemalja kandidatkinja za primanje u AIPS (Albanija, Bjelorusija, Estonija, Gruzija, Latvija, Litva, Južnoafrička Republika, Mongolija, Nepal, Rusija, Slovenija i Ukrajina).

Sjećanje na Dubrovnik i Split

Ono što je išlo u prilog našim nastojanjima, bila je zsigurno i činjenica da su dva vrlo uspješna kongresa AIPS-a održana kod nas, u Dubrovniku 1970. i Splitu 1978. Naravno, pod kapom Udruženja sportskih novinara Jugoslavije, premda su skup u Splitu organizirale samo i jedino sekcije Hrvatske i BiH.

Ozbiljna prepreka svim zemljama kandidatkinjama bila je AIPS-ova statutarna odredba po kojoj je za kandidiranje nužan uvjet - dvije godine postojanja. Mnogi taj uvjet nisu ispunjavali, pa ni mi, jer su prije manje od godine osnivale nove novinarske udruge, ali športski fleksibilan vrh AIPS-a tu je odredbu uoči glasanja ukinuo.

Tako su sve zemlje kandidatkinje aklamacijom primljene

Ozbiljna prepreka svim zemljama kandidatkinjama bila je AIPS-ova statutarna odredba po kojoj je za kandidiranje nužan uvjet - dvije godine postojanja. Mnogi taj uvjet nisu ispunjavali, pa ni Hrvatska, ali je športski fleksibilan vrh AIPS-a tu odredbu uoči glasanja ukinuo

u AIPS i obitelj, toga trenutka, od 113. člana.

Tada još formalno postojeće Udruženje sportskih novinara Jugoslavije (USNJ) zastupao je glavni tajnik Radomir Jeremić Piri, što je bila prigoda da se sazna sudbina hrvatskih akreditiva za Olimpijske igre. Uz hrvatske delegate (Draženović, Susić) i Jeremića, sudjelovao je, kao moderator, Slovenac Evgent Bergant, u tom trenutku dopredsjednik Europske športsko-novinarske organizacije (UEPS), još uvijek predstavnik USNJ-a, a kao svojevrsni arbitar i Michel Verdier, direktorica za medije Međunarodnog olimpijskog odbora (MOO). Sastanak nije bio uspješan, osim ako se doživio kao osveta HZSN-u za "nevjeru" spram USNJ-a, istodobno, čak prvenstveno, i Jugoslavije, a što je, za vrijeme sastanka vrlo šutljiva gospođa Verdier čini se potpuno shvatila.

Jeremić je, naime, ustvrdio da "hrvatskih (i slovenskih) akreditiva naprosto više nema, jer su već podijeljeni", a na pitanje gospođe Verdier: "Kome, kako i zašto?", nije ni znao ni htio odgovoriti.

Bilo je jasno da suradnje s USNJ-om jednostavno više ne može biti, što će pokazati i idući Kongres AIPS-a u Istanbulu, kada je Jeremić rekao ono što će 20-ak godina poslije, na drugi način, ponoviti tek izabrani srbijanski predsjednik Nikolić 2012. godine. Jeremić je tad izrekao nešto vrlo ružno, neprispodobivo znanstvenom ili bar stručnom članku (ali već je objavljeno u Večernjem listu, pa ga je moguće ponoviti). Nužno ga je citirati da bi se shvatilo kontekst i tadašnje prilike: "K... ćemo vam ikada vratiti Vukovar". Ne u četiri oka, svjedoka je bilo nekoliko iz više država. Nešto slično ponovio je srbijanski predsjednik Nikolić, upravo na 20. obljetnicu HZSN-a tvrdnjom da je "Vukovar srpski grad u koji se Hrvati nemaju zašto vraćati."

Srbijanski politički kontinuitet očito je nastavljen i tu hrvatski športski žurnalisti više nisu mogli ni profesionalno ni zanatski djelovati. Stoga, prirodno, tada više nije ni bilo komunikacije s Beogradom. Razgovarali smo, ili češće dopisivali se, s MOO-om (osobito s Michel Verdier, premda ne samo s njom), a rezultat toga je bio da su 1992. sa zimskih igara izvješćivala petorica hrvatskih novinara, a s ljetnih čak dvadesetorica. "Izgnubljenje" akreditive dobili su, također izravno od MOO-a, i slovenski novinari.

Činjenica da je AIPS član Međunarodnoga olimpijskog odbora priznat od svih međunarodnih športskih federacija, štoviše, priznat je i od Ujedinjenih naroda, govori o njegovu značaju i značenju. Nije, naravno, zanemariva ni

višestruka korist od članstva u njemu. Jer, kada na velikim natjecanjima (olimpijske igre, svjetska prvenstva...) medijsko zanimanje nadmaši kapacitete domaćina, prednost imaju članovi AIPS-a.

U vrijeme postojanja Sekcije sportskih novinara Hrvatske (do 1991.) AIPS-ove iskaznice imalo je, u različitim razdobljima, 13 do 15 hrvatskih novinara od 223 člana kasnijega HZSN-a (1993.). Potom se broj članova HZSN-a i AIPS-a iz godine u godinu znatno mijenjao. Donekle je čudno da se broj članova HZSN-a i AIPS-a u nekim razdobljima i smanjivao (ovisno o predstojećim velikim natjecanjima i nužnosti ulaska u AIPS, u koji se nije moglo ući osim preko HZSN-a), pa je tako u posljednjih desetak analiziranih godina broj članova HZSN-a i AIPS-a (214 - 84) značajno pao (114 - 53).

A što je uopće AIPS?

Športaši osnivači AIPS-a 1924. godine

Međunarodno športsko udruženje novinara rođeno je na ideji iznikloj u vrijeme Igara u Antwerpenu 1920. Začetnici ideje bili su Belgijanac Victor Boin i Francuz Frantz Reichel, obojica vrlo uspješni športaši prije negoli su postali novinari. Nakon brojnih kontakata s novinarima najvećih športskih listova u svijetu, u vrijeme Olimpijskih igara u Parizu 1924. godine, Boin i Reichel, s predstavnicima 29 država, organizirali su osnivački kongres komisije (1. do 3. srpnja), prethodnice AIPS-a.

Sudjelovao je i Count Bailliet-Latour, predsjednik Međunarodnog olimpijskog odbora, rekavši: "Pored zaštite svojih vlastitih financijskih interesa, njihov novinarski cilj je pridonositi napretku i obrazovanju... Športski novinari mogu biti primjer nepristrane pravednosti i lojalnog mišljenja."

Prvi predsjednik (tada još komisije) bio je Frantz Reichel (Francuska), dopredsjednik Victor Boin (Belgija), a glavni tajnik Georges Bruni (Francuska). Države utemeljiteljice bile su: Francuska, Belgija, Švedska, Italija, Mađarska, Poljska, Njemačka i Austrija.

Na 55. kongresu AIPS-a u Budimpešti 1992. predloženo je da stoga 2. srpnja postane Svjetski dan športskih novinara, a na idućem kongresu, u Parizu, to je i prihvaćeno.

Nažalost, malo ljudi to zna, čak i malo novinara, pa nije ni čudno da u dva desetljeća hrvatske nazočnosti u AIPS-u, niti jedan športski savez, klub ili pojedinac nije uputio čestitku HZSN-u, redakcijama ili pojedincima, u povodu Svjetskoga dana športskih novinara.

LITERATURA

- Arhiva autora
Arhiva HZSN-a
Bošnjak, M (ur): HND prvo stoljeće, Medijska agencija Hrvatskog novinarskog društva, Zagreb, 2010.
Draženović, D: Ostvarenje Macanovićeve i Habunekove vizije: u "Sjećanje na novinarstvo", 2009. HZSN, Zagreb, str. 12.
Draženović, D: Od Vjesnikovog podruma do AIPS-a: u "Sjećanje na novinarstvo", 2009. HZSN, Zagreb, str. 18.
Draženović, D.: Udruge hrvatskih sportskih novinara, u: HND prvo stoljeće, 2010., str. 419.
Gyarfas, T. (ur) A.I.P.S. NEWS 4/94.
Habunek, M.(ur): USNJ, četvrt vijeka udruženja sportskih novinara Jugoslavije, 1964-1989., Savez novinara Jugoslavije, Zagreb, 1989.
Salmenkyla, M.: Vrijednost AIPS-kartice; u A.I.P.S NEWS, 4/94, Budimpešta, str. 2.
Sporidis, E. 70 godina AIPS-a (1924-1994); u A.I. P.S., 4/94, Budimpešta, str. 4.
Šarec, M. (ur): Sjećanje na novinarstvo, HZSN, Zagreb, 2009.